

“Sociaal werk: een brug naar energiezuinige woningen voor mensen in armoede?”

Aya De Jans
Bachelorproject (AO)
2024-2025
Sociaal werk
HO Gent

Inhoudstabel

“Sociaal werk: een brug naar energiezuinige woningen voor mensen in armoede?”	2
Leieborg, professionele ondersteuning met een hart voor bijzondere zorg (Leieborg, z.d.)	3
" 1 op 3 mensen in armoede woont slecht: schimmel, vocht, gebrekkig sanitair (SAAMO, 2021)”	4
Sociaal werkers als brug voor duurzaam wonen: twee vliegen in één klap	5
Bruggen bouwen naar duurzaam wonen	6
‘Als de prijzen niet zakken, zal de schuldenindustrie straks op volle toeren draaien (Sociaal.Net, 2025).’	7
Het Mattheüseffect	7
Duurzaamheid binnen Leieborg: van beleid naar praktijk.....	8
Energie-efficiëntie: duurzame oplossingen voor een betere toekomst.....	9
“Sociaal werk: een brug naar energiezuinige woningen voor mensen in armoede?” ..	11
BIBLIOGRAFIE.....	13

“Sociaal werk: een brug naar energiezuinige woningen voor mensen in armoede?”

Energiearmoede: een vicieuze cirkel

In een tijd waar duurzaamheid centraal staat, wordt de kloof tussen energie-efficiënte woningen en kwetsbare groepen steeds zichtbaarder. Neem bijvoorbeeld een alleenstaande moeder in een slecht geïsoleerde huurwoning. Door een gebrek aan middelen is het onmogelijk voor haar om de nodige verbeteringen door te voeren, waardoor ze met torenhoge energiekosten blijft zitten. Mensen in armoede hebben vaak hogere energiekosten, ondanks dat ze beperkte middelen hebben. Energie-efficiënte woningen zorgen voor lagere energiekosten, een betere leefomgeving en zeker niet onbelangrijk, zorgen voor een kleinere ecologische voetafdruk (Univé, z.d.). Energie-efficiëntie speelt dus een cruciale rol in het creëren van een duurzame en rechtvaardige samenleving. Het biedt niet alleen economische voordelen, maar heeft ook een grote impact op het milieu en het welzijn van mensen.

Echter, voor kwetsbare groepen is het niet zomaar vanzelfsprekend om een energie-efficiënte woning te verkrijgen, zij worden geconfronteerd met energiearmoede. Mensen in armoede zien vaak zelf geen uitweg meer, het is een vicieuze cirkel. Er zijn vaak ook meerdere factoren die hun situatie steeds moeilijker maken. Ze hebben beperktere toegang tot middelen zoals bv. onderwijs of gezondheidszorg. Zonder toegang tot deze basisbehoeften wordt het steeds moeilijker je situatie te verbeteren. Vaak is er ook een beperkt netwerk en zitten ze met constante stress, wat zelfs tot depressies of mentale gezondheidsproblemen kan leiden. Het bevorderen van energie-efficiënte woningen kan dus helpen om de kosten te verlagen, het comfort te verhogen en om gezondheids- en welzijnsproblemen te verminderen, die ontstaan zijn door slechte woonomstandigheden. Dit komt vaak door slechte isolatie, verouderde apparatuur en/of een laag inkomen.

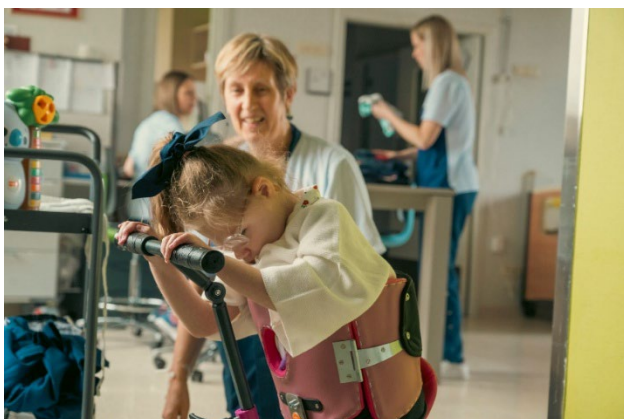
Maar ondanks dat we weten dat het een complex dilemma is, mogen we niet vergeten dat er ook heel wat drempels zijn voor kwetsbare groepen, om hun woning energiezuiniger te maken en dit is waar sociaal werkers een belangrijke rol kunnen spelen en dit is ook iets waar we ons zeer bewust van moeten zijn. Het is natuurlijk gemakkelijk om aan te kaarten bij de mensen dat ze bv. recht hebben op premies om hun woning te isoleren, maar kwetsbare groepen hebben hier natuurlijk niet de middelen voor en dit kan voor nog meer frustraties zorgen. Het idee dat mensen niet altijd in staat zijn om de premies te benutten of zelf de nodige aanpassingen te doen door beperkte financiële middelen, ontbrekende kennis of gewoon de dagelijkse stress van hun situatie, maakt de situatie nog complexer.

Door het directe contact van sociaal werkers met kwetsbare doelgroepen alsook met organisaties en beleidsmakers, kunnen sociaal werkers hier dus een belangrijke bruggenbouwer in zijn. Sociaal werkers kunnen een brug bouwen tussen de bewoners, beleidsmakers en duurzame initiatieven. Ze kunnen helpen om de noden van de mensen zelf in kaart te brengen bij het beleid. De rol van sociaal werkers in deze problematiek is dus cruciaal, omdat zij niet alleen als tussenpersoon of bruggenbouwer kunnen fungeren, maar ook als een soort “advocaten” voor deze groepen, die vaak niet gehoord worden en er zo voor te zorgen dat ze ook een stem krijgen.

In dit artikel wil ik onderzoeken in hoe verre sociaal werk interventies kunnen bijdragen aan het verbeteren van de energie-efficiëntie van woningen voor mensen in armoede. Ik zal me hierbij specifiek concentreren op drie interventies: het verhogen van bewustzijn en het bieden van educatie, het verbeteren van de toegang tot subsidies en premies, en het bevorderen van beleidsontwikkeling door samenwerking met beleidsmakers. Alsook zal ik de uitdagingen en belemmeringen hiervan bespreken en enkele beleidsaanbevelingen trachten te formuleren. Dit artikel tracht de rol van sociaal werkers te belichten binnen duurzaam sociaal werk door zowel te focussen op de sociale als de ecologische aspecten van sociaal werk.

[Leieborg, professionele ondersteuning met een hart voor bijzondere zorg \(Leieborg, z.d.\).](#)

Ik ben op dit thema gekomen door de stage die ik gelopen heb op de sociale dienst van Leieborg, als maatschappelijk medewerkster. Leieborg is een voorziening die zich richt op kinderen en volwassenen met een beperking. Ze bieden professionele ondersteuning met een hart voor bijzondere zorg (Leieborg, z.d.). Dit kan gaan van een licht mentale beperking tot een ernstige mentale beperking. De voorziening biedt allerlei soorten diensten aan zoals woonbegeleiding en dagactiviteiten. Er zijn heel veel kinderen en volwassenen die er ook effectief 24/24u verblijven. Personen met een licht mentale beperking die dit aankunnen, kunnen er ook voor kiezen om aan studio-wonen te doen, in een studio van Leieborg. Daarnaast verblijven ook heel veel kinderen die er geplaatst zijn door de jeugdrechtbank.

Tijdens mijn stage ben ik vooral in contact gekomen met de ouders van de bewoners en heb ik gezien dat het merendeel van de ouders, ook vaak maatschappelijk kwetsbare mensen zijn, die het moeilijk hadden om rond te komen en hun hoofd boven water te houden. De leefgroep van mijn stagebegeleidster waren kinderen van 0 tot 6 jaar, waarvan veel geplaatste kinderen door een slechte thuissituatie. Daarom wil ik mij in eerste instantie richten op de ouders en welke rol sociaal werkers hierin kunnen hebben om de ouders hierin te begeleiden. Vaak hebben de ouders het zelf ook niet gemakkelijk en heel veel aan hun hoofd. Ze zien zelf geen uitweg meer. Ze zijn vaak niet op de hoogte op welke voordelen ze recht hebben of hoe ze bepaalde zaken moeten aanvragen zoals bv. een zorgtoeslag en dan is het handig als je bij een sociaal werker terecht kan hiervoor.

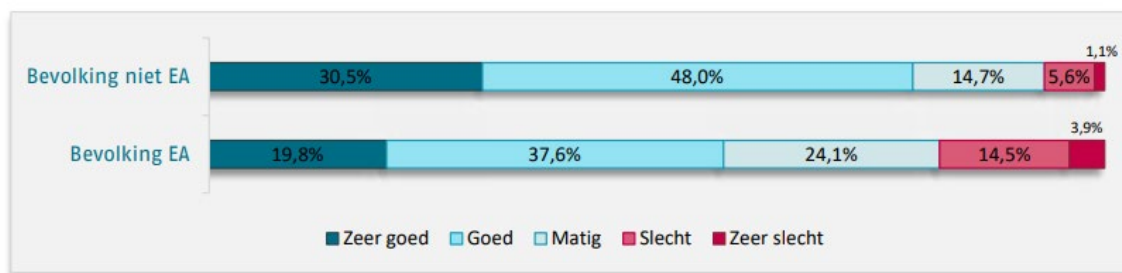
" 1 op 3 mensen in armoede woont slecht: schimmel, vocht, gebrekkig sanitair (SAAMO, 2021)"

Volgens de inspiratiebrochure van SAAMO (2021) is energiearmoede een belangrijke factor die bijdraagt aan de vicieuze cirkel van armoede, vooral voor kwetsbare groepen. "Wat te doen aan energiearmoede?", een vraag die veel mensen zich stellen en waar Samenlevingsopbouw zich al jaren mee bezighoudt. Al jarenlang zetten ze zich in tegen de strijd tegen energiearmoede. SAAMO is actief op het gebied van energiearmoede en biedt ondersteuning aan kwetsbare bewoners bij het verbeteren van hun energie-efficiëntie. Ze helpen met het aanvragen van premies, het verstrekken van informatie over energiebesparende maatregelen en zorgen voor praktische begeleiding om de energiekosten te verlagen (SAAMO, 2021).

Volgens de Barometer energie- en waterarmoede wordt 1 op 5 gezinnen getroffen door energiearmoede. Uit de beleidsnota 2019-2024 van Minister Zuhal Demir, komen we te weten dat 15.9 procent van de Vlaamse gezinnen energie armoede kent. 1 op 3 in armoede woont slecht: schimmel, vocht, gebrekkig sanitair. (SAAMO, 2021) De belangrijkste oorzaken zijn een ontoereikend inkomen, slechte kwaliteit van huisvesting en de stijgende energieprijzen. Deze cijfers tonen ons dat dit echt een probleem is en het belang van structurele oplossingen. (SAAMO, 2021).

Energiearmoede heeft een enorme impact op de gezondheid van de mensen. Slechte isolatie en hoge energiekosten kunnen tot gezondheidsproblemen leiden zoals ademhalingsziekten door vocht en schimmel. Ook leidt energiearmoede tot grotere schulden. Onbetaalde energie facturen stapelen zich op en vaak kunnen de mensen het afbetalingsplan ook niet betalen in combinatie met de voorschotten, waardoor ze hun energieleverancier verliezen. Dit heeft ook een grote impact op iemands kansen op de arbeidsmarkt, want zonder elektriciteit heb je geen internet, waardoor solliciteren een drempel vormt (SAAMO, 2021).

▼ Aangegeven gezondheidstoestand van mensen in de totale bevolking en in de bevolking in energiearmoede.
Bron: BE-SILC 2018

Bron: BE-SILC 2018

Een laag opleidingsniveau, een klein of onbestaand sociaal netwerk en geen toegang tot de nodige informatie en/of diensten, zijn zaken waar mensen in armoede mee te maken krijgen. Dit toont ons het belang van sociaal werk binnen dit thema. Sociaal werkers hebben een cruciale rol in het verbeteren van de leefomstandigheden van mensen in armoede, vooral door een brugfiguur te zijn tussen kwetsbare groepen, beleidsmakers en duurzame initiatieven (SAAMO, 2021).

Sociaal werkers als brug voor duurzaam wonen: twee vliegen in één klap

Duurzaam wonen heeft niet enkel een grote invloed op sociaal vlak maar ook op ecologisch vlak. Als sociaal werker is het belangrijk ons hiervan bewust te zijn. De impact van energie-efficiëntie op sociaal vlak is heel groot, maar de impact op ecologisch vlak is minstens zo belangrijk. Duurzaam wonen verminderd ons energieverbruik, waardoor we zowel financieel als ecologisch hier voordeel uit kunnen halen. Het verminderd onze ecologische voetafdruk waardoor we bijdragen aan de strijd tegen de klimaatverandering en dragen bij aan de vermindering van CO₂-uitstoot (SAAMO, 2021).

Gezinnen ervaren minder stress als de energiekosten lager zijn en hun leefomstandigheden verbeteren. Twee vliegen in één klap dus! Interventies om de woningen energie efficiënter te maken zorgen voor een positieve impact op sociaal vlak en we hebben een positieve invloed op het milieu en de klimaatverandering (SAAMO, 2021)!

Nu, nogmaals: waarom speelt dit een rol voor sociaal werkers? Door de bijdrage van sociaal werkers aan het bevorderen van energie-efficiënte woningen, kunnen de levensomstandigheden van de mensen verbeterd worden, als ook sociale rechtvaardigheid, wat een vaste waarde heeft in de definitie van sociaal werk (International Federation of Social Workers, 2014). De interventie van sociaal werkers is

van groot belang en onvermijdelijk. Als sociaal werkers kunnen we dit thema niet zomaar aan ons voorbij laten gaan. Mensen in een kwetsbare situatie weten vaak niet meer hoe ze hier zelf uit kunnen geraken of hebben door hun beperkt netwerk, niet altijd de juiste kennis en geen of weinig toegang tot de juiste diensten of instanties. Ze zijn zich vaak niet bewust dat ze recht hebben op bepaalde zaken of weten totaal niet hoe ze moeten beginnen om iets aan te vragen. Daarom is het belangrijk dat we als sociaal werkers een brug vormen voor deze mensen, door de drempel te verlagen en de mensen bewust te maken van hun rechten alsook de overheid bewust maken van dit probleem, zodanig dat dit ook op maatschappelijk niveau kan worden aangepakt.

Sociaal werk is er op gericht om sociale verandering te bevorderen, de sociale cohesie en het welzijn van individuen en gemeenschappen te versterken (International Federation of Social Workers, 2014). Dit kunnen we doen door naar de mensen zelf te luisteren en een brug te vormen naar het beleid toe. Wij moeten de stem zijn van de mensen en zorgen dat ze gehoord worden en het belang van dit thema aankaarten! Sociaal werkers spelen een cruciale rol bij veranderingen op maatschappelijk vlak, door de noden en bezorgdheden van de personen in kwestie duidelijk te maken aan de overheid. Duurzaam sociaal werk stelt ons in staat om structurele en langdurige veranderingen in te voeren.

Er zijn heel wat interventies die sociaal werkers kunnen toepassen om energie-efficiënte woningen te bevorderen voor kwetsbare groepen. Zoals hierboven reeds vermeld heb ik voor dit artikel ervoor gekozen mij te richten op drie interventies die ook van toepassing kunnen zijn voor Leieborg en op deze manier zal ik trachten om een beknopt antwoord te bieden op de onderzoeksvraag “Via welke interventies kunnen sociaal werkers bijdragen aan het verbeteren van de energie-efficiëntie van woningen voor mensen in armoede?”.

Bruggen bouwen naar duurzaam wonen

Ik heb ervoor gekozen om mij te richten op mensen in armoede, in het geval van Leieborg dus de ouders, omdat zij degene zijn die er voordeel aan zouden hebben om hun woning energiezuiniger te maken. Dit wil ik doen door mij te richten op het verhogen van bewustzijn en het bieden van educatie over energie besparende maatregelen, omdat kwetsbare personen vaak niet weten welke energiebesparende maatregelen ze zelf kunnen nemen en waar ze recht op hebben. Door hen te informeren over praktische manieren om energie te besparen, zoals bv. energiezuinige verlichting gebruiken, radiator uitdraaien, ... kunnen we niet alleen helpen om de energiekosten te verlagen maar ook bij te dragen aan het milieu. Sociaal werkers kunnen bewoners ook informeren over beschikbare subsidies en energiebesparingsmaatregelen. Maar hierbij moeten we zeker rekening houden met de leefwereld van de kwetsbare groepen en mogen we de drempels zeker niet vergeten! Het heeft geen nut om kwetsbare groepen bewust te maken over het feit dat ze premies kunnen aanvragen om isolatiewerken uit te voeren of

zonnepanelen te plaatsen, want dit kunnen ze toch niet betalen en kan ervoor zorgen dat ze meer afstand nemen van de sociaal werkers of het nut er niet meer van inzien om bij sociaal werkers aan te kloppen.

‘Als de prijzen niet zakken, zal de schuldenindustrie straks op volle toeren draaien (Sociaal.Net, 2025).’

Het artikel "Hartenkreet van een opbouwwerker" bespreekt de verontrustende gevolgen van de energiecrisis voor mensen in armoede, die steeds moeilijker rondkomen door de stijgende energieprijzen. De opbouwwerker pleit voor meer overheidssteun om deze kwetsbare groepen te helpen hun woningen energiezuiniger te maken. Dit zou hen niet alleen financieel verlichten, maar hen ook beter in staat stellen om bij te dragen aan een duurzamere samenleving. Het roept beleidsmakers op om de overgang naar een duurzamere energievoorziening eerlijk te maken voor iedereen. Zaken zoals: “we slapen met het hele gezin in de living tijdens de winter, Ik verwarm slechts tot 16°C of Ik neem één keer per week een bad om mijn haren te wassen. De andere dagen was ik me aan de lavabo” zijn geen uitzonderingen meer (Sociaal.Net, 2025).

In het artikel van Movisie wordt besproken hoe de vicieuze cirkel van armoede doorbroken kan worden (Movisie, 2023). In het artikel geven de geïnterviewden aan dat er vaak omstandigheden zijn geweest die ervoor zorgden dat ze anders tegen de wereld gingen aankijken en daarmee ook anders naar hen zelf. Bijvoorbeeld een steuntje, of duwtje, in de rug, van een externe persoon kan de eerste stap zijn (Movisie, 2023). De mensen in kwetsbare groepen behandelen als gelijke en luisteren, kan een groot verschil maken. Als je mensen gelijkwaardig en open benaderd, geef je ze de ruimte om te vertellen en dat zet mensen in hun kracht (Movisie, 2023). Ook hier spreekt men over het belang van ervaringsdeskundigen omdat er bij kwetsbare groepen vaak wantrouwen is richting de ‘systeemwereld’, het kan vaak moeilijk zijn de mensen te bereiken en ervaringsdeskundigen inzetten kan een ingang geven.

Het Mattheüseffect

Nu, het is één ding om je ervan bewust te zijn waar je recht op hebt, maar vaak zijn er heel wat drempels om ook effectief te krijgen waar ze recht op hebben. Daarom wil ik me graag ook richten naar het verbeteren van de toegang tot subsidies. Vaak is er zodanig veel papier werk nodig en is het allemaal zo ingewikkeld, dat de mensen vaak al heel snel afhaken of zelfs de moeite niet willen doen om aan zo een aanvraag te beginnen. Dit zou de bedoeling niet mogen zijn! Vaak komen deze subsidies er om kwetsbare groepen te helpen, maar de ervaring leert ons dat het vaak de mensen zijn uit de midden klasse of hogere klasse, die er gebruik van maken en voordeel uit halen. We krijgen hier dus te maken met het Mattheüseffect. Het Mattheüseffect verwijst naar het

fenomeen waarbij degenen die al voordeel of succes hebben, vaak nog meer voordeel of succes behalen, terwijl degenen die al in een nadelige positie verkeren, vaak verder achterop raken. verwijst naar het fenomeen waarbij degenen die al voordeel of succes hebben, vaak nog meer voordeel of succes behalen, terwijl degenen die al in een nadelige positie verkeren, vaak verder achterop raken.

Dit brengt me naar de derde interventie waar ik me graag op wil richten, namelijk het bevorderen van beleidsontwikkeling door samenwerking met beleidsmakers. We moeten ons bewust zijn van dit Mattheüseffect en dit aankaarten bij de beleidsmakers, zodanig dat ze hier rekening mee kunnen houden bij hun beleidsvoorstellen en we ervoor zorgen dat de kwetsbare groepen er ook effectief voordeel uithalen en het niet enkel mooi klinkt in theorie, maar in de praktijk eigenlijk niet werkt.

Duurzaamheid binnen Leieborg: van beleid naar praktijk

Tijdens mijn stage heb ik helaas niets gehoord over duurzaamheid binnen Leieborg, terwijl dit een thema is dat cruciaal is voor de ouders en het milieu. Veel ouders worstelen met het betalen van hun facturen en hebben mogelijk geen idee hoe ze hun woning energiezuiniger kunnen maken. Het informeren van ouders hierover kan niet alleen helpen om de kosten te verlagen, maar ook de stress te verminderen. Het zou bijvoorbeeld zinvol zijn om infoavonden te organiseren, brochures uit te delen en vooral een aanspreekpunt te zijn voor ouders, waar ze met hun zorgen terecht kunnen. Om ervoor te zorgen dat we de drempels ook zeker niet uit het oog verliezen, kunnen we bv. de infoavonden laten doorgaan door ervaringsdeskundigen. Eén op één gesprekken met de ouders kunnen ervoor zorgen dat we gericht kunnen luisteren en een meer op maat gemaakte oplossing aanbieden. Dit is iets waar ik me tijdens mijn tweede stage ook zeker meer op zal focussen, door Leieborg hiervan bewust te maken.

Hier opvolgend wil ik mij graag richten op Leieborg zelf. Omdat veel van de bewoners de voorziening echt als een thuis zien, vind ik het belangrijk dat ook de voorziening zelf ervoor zorgt dat de instelling energie-efficiënt is, zodanig dat ze niet alleen bijdragen aan het verlagen van de kosten voor de ouders voor het verblijf van hun kind maar ook aan het milieu, want zo een grote voorziening heeft natuurlijk al een grotere impact op het milieu dan de ouders zelf. Helaas is dit allemaal niet zo simpel en moet de voorziening zich ook aan heel wat regels houden en moeten ze hun best doen om in aanmerking te komen voor subsidies. Dit heb ik tijdens mijn stage zelf ook mogen ervaren. Leieborg wou heel graag hun leefgroepen uitbreiden en hiervoor moest er dus een document ingevuld worden om in aanmerking te komen voor subsidies. Helaas kregen ze al snel te horen dat de kans dat ze dit ook effectief zouden krijgen, heel klein was. Het aantal aanvragen en het budget dat nodig zou zijn om aanvragen te voldoen, bleek véél groter dan het beschikbare budget. Dit is helaas vaak de realiteit. Ook al is de wil er om te

verbeteren, helaas is het in de realiteit vaak niet haalbaar en blijft het vaak enkel maar bij een goed idee of een mooie droom.

Dit is waar het beleid een belangrijke rol in komt te spelen, want dit probleem is groter dan enkel Leieborg zelf, dit geldt over alle instellingen. Woningen of gebouwen efficiënter maken is natuurlijk niet kosteloos, hiervoor is er vaak veel geld nodig, geld die er vaak ook niet is. Hierbij kunnen we als sociaal werker opnieuw proberen een brug te vormen naar het beleid toe, zodanig dat we dit probleem op maatschappelijk vlak ook kunnen aanpakken. Hoe meer mensen dit probleem aankaarten, hoe duidelijker het zal worden voor de beleidsmakers dat dit ook effectief een groot probleem is en ze hier dringend oplossingen voor moeten zoeken en dit zeker moeten meenemen in hun beleidsvoorstellen!

Als laatste wil ik me richten op de bewoners zelf. Het vergroten van hun zelfredzaamheid kan bereikt worden door hen actief te betrekken bij het proces. Er zijn veel bewoners die deelnemen aan workshops en zelfs zelf workshops organiseren. Dit biedt een mooie gelegenheid om het thema energie-efficiëntie en duurzaamheid met hen te delen. Door bewoners zelf in staat te stellen om meer inzicht te krijgen in hoe zij kunnen bijdragen aan het milieu, creëren we niet alleen een praktische leerervaring, maar zorgen we er ook voor dat het thema dichterbij hun leefwereld komt. Dit kan een creatievere en persoonlijke insteek opleveren, waarbij zij zelf begrijpen wat er gebeurt, wat hen niet alleen motiveert, maar hen ook het gevoel geeft controle te hebben over de situatie. Zo wordt duurzame veranderingen aanbrengen niet alleen een extern opgelegde maatregel, maar iets waar zij actief deel van uitmaken en zelf ook achter staan. Dit is niet enkel van toepassing voor de bewoners, maar ook zeker op de ouders zelf. Indien ze het gevoel krijgen hier actief deel van uit te maken, zullen ze sneller bereid zijn om naar de workshops of infoavonden toe te komen en om ook effectief proberen om hun woning energie efficiënter te maken. Zo kunnen we ervoor zorgen dat ze de infobrochures ook effectief bekijken, en niet onmiddellijk in de prullenmand gooien van zodra ze thuis komen. Dit hoeft niet enkel over grote zaken of veranderingen te gaan, maar kan ook gaan over het licht uit doen, ramen dicht houden, ...

Energie-efficiëntie: duurzame oplossingen voor een betere toekomst

In de Beleidsnota Wonen 2024-2029, benadrukt Melissa Depraetere, Minister van Wonen, Energie en Klimaat, het belang van het verbeteren van energie-efficiëntie in huurwoningen. Ze stelt dat verhuurders gestimuleerd zullen worden om te renoveren, wat niet alleen de kwaliteit van de woningen verhoogt, maar ook de energiefactuur van kwetsbare huurders verlaagt. Daarnaast wordt er ingezet op het vergroten van het aantal huurwoningen door middel van budgethuren en betaalbare studentenkoten. Voor sociale huurders plant de Vlaamse regering aanzienlijke investeringen in de komende jaren (Beleidsnota Wonen, 2024-2029).

Minister Caroline Gennez (Minister van Welzijn en Armoedebestrijding) legt de nadruk op een geïntegreerde aanpak om armoede te bestrijden in de Beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding 2024-2029. Minister Gennez legt de nadruk op een geïntegreerde aanpak om armoede te bestrijden (Beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, 2024-2029). Hoewel specifieke maatregelen met betrekking tot energiezuinige woningen niet expliciet worden genoemd in de beschikbare informatie, is het aannemelijk dat binnen het kader van armoedebestrijding aandacht wordt besteed aan initiatieven die de woonkwaliteit en energie-efficiëntie voor kwetsbare groepen verbeteren.

Een samenwerking tussen beide ministers zou kunnen leiden tot een effectieve integratie van woon- en welzijnsbeleid, met als doel het verbeteren van de leefomstandigheden en het verlagen van de energiekosten voor mensen in armoede. Een samenwerking tussen beide kan zorgen voor een integrale aanpak waarbij zowel de woonkwaliteit als de sociale ondersteuning van kwetsbare groepen centraal staat.

Dit zouden ze kunnen doen door sociale huurwoningen te verduurzamen. Minister Depraetere kan strengere normen opleggen voor energiezuinigheid in sociale huurwoningen, terwijl Gennez kan zorgen voor begeleiding van huurders zodat ze beter begrijpen hoe ze energie kunnen besparen. Dit zorgt voor lagere energiekosten voor huurders en betere woonomstandigheden zonder dat ze zelf kosten moeten maken en is goed voor het milieu. Ook zouden ze bv. kunnen samenwerken door gezamenlijke subsidies en financiering. Minister Depraetere kan bv. subsidies en leningen voorzien om woningen energiezuiniger te maken, terwijl Minister Gennez kan zorgen voor extra financiële ondersteuning voor gezinnen in armoede die zelf geen investeringen kunnen doen. Dit voorkomt dat kwetsbare gezinnen vastzitten in slecht geïsoleerde woningen met hoge energierekeningen.

Woonmaatschappijen kunnen samenwerken met sociale diensten om kwetsbare gezinnen te identificeren die baat hebben bij energiezuinige renovaties. Dit zorgt voor een efficiëntere toewijzing van hulp, omdat de mensen dan zelf niet op zoek moeten gaan naar hulp, maar de hulp naar hen komt, waardoor de drempel ook al lager is. Zo vormt onwetendheid ook geen drempel meer, omdat ze automatisch op de hoogte gebracht worden.

Om ervoor te zorgen dat de mensen zoveel mogelijk bewust zijn van hun rechten, zouden gemeenten actief programma's en informatiecampagnes te organiseren. Dit kan door bv. workshops te organiseren, brochures uit te schrijven waarin wordt uitgelegd welke maatregelen er beschikbaar zijn, wat de voordelen zijn en hoe ze de juiste subsidies kunnen aanvragen. Het is één ding om lokale organisaties zoals bv. Leieborg dit te laten doen, maar om zoveel mogelijk mensen te bereiken zou het beter zijn om dit ook door de Gemeentes te laten organiseren en hierbij dan ook zeker na te denken om

dit te laten doorgaan door ervaringsdeskundigen of hen uit te nodigen en in gesprek te gaan met hen hierover.

Een tweede beleidsvoorstel die ik heb is dat het aanvraagproces voor subsidies en premies voor energiebesparende maatregelen eenvoudiger en toegankelijker moet worden gemaakt, dit voor kwetsbare groepen, zodanig dat ze ook daadwerkelijk gebruik kunnen maken van de beschikbare steun en hun woningen energiezuiniger kunnen maken, zonder de administratieve rompslomp. Dit zouden we kunnen doen door bv. vooraf ingevulde formulieren ter beschikking te stellen en deze in duidelijke, begrijpelijke taal neer te schrijven, zodanig dat iedereen ze kan begrijpen.

Om het Mattheüseffect te voorkomen, moeten beleidsmakers rekening houden met de situatie van kwetsbare groepen bij het ontwikkelen van energiebesparende maatregelen en subsidies. Dit kunnen ze doen door hen bv. voorrang te geven bij subsidieaanvragen en extra financiële steun te bieden aan gezinnen met een laag inkomen. Om dit waar te maken moet er meer structurele samenwerking komen tussen sociaal werkers, beleidsmakers en organisaties. Door een brugfiguur te zijn, kunnen sociaal werkers helpen om beleid te creëren dat effectief een verschil maakt op maatschappelijk niveau, dit zowel op sociaal vlak als op ecologisch vlak.

“Sociaal werk: een brug naar energiezuinige woningen voor mensen in armoede?” Ik wil dit artikel graag eindigen door te proberen een beknopt antwoorde te bieden op de onderzoeksvraag “Via welke interventies kunnen sociaal werkers bijdragen aan het verbeteren van de energie-efficiëntie van woningen voor mensen in armoede?”.

In dit artikel hebben we onderzocht hoe sociaal werk interventies kunnen bijdragen aan het verbeteren van de energie-efficiëntie van woningen voor mensen in armoede. Door bewustwording en educatie, het verbeteren van toegang tot subsidies en het bevorderen van beleidsontwikkeling, kunnen sociaal werkers een cruciale rol spelen in het doorbreken van de vicieuze cirkel van energiearmoede. Het vergroten van het bewustzijn van de mogelijkheden en rechten van kwetsbare groepen is van groot belang, maar sociaal werkers moeten ook de drempels die de toegang tot subsidies en energiebesparende maatregelen belemmeren, actief aanpakken en zich hier bewust van zijn. Door de dialoog met beleidsmakers en het betrekken van bewoners bij het proces, kan sociaal werk helpen om zowel de sociale als de ecologische impact van energiearmoede te verminderen. Hierbij is het essentieel om het Mattheüseffect te erkennen en ervoor te zorgen dat beleidsvoorstellen daadwerkelijk de behoeften van de kwetsbare groepen adresseren. Het is van belang dat sociaal werkers als bruggenbouwers fungeren, niet alleen tussen bewoners en beleidsmakers, maar ook als pleitbezorgers voor een duurzamere en rechtvaardigere samenleving.

We kunnen dus concluderen dat het vraagteken in onze titel niet meer nodig is en met trots kunnen stellen dat sociaal werk onmiskenbaar een brug kan en moet zijn naar energiezuinige woningen voor mensen in armoede!

BIBLIOGRAFIE

International Federation of Social Workers. (2014). Global.definition.of.social.work; Geraadpleegd op 28 januari 2025, van <https://www.ifsw.org/wp-content/uploads/2019/08/Global-Definitie-Social-Work-2014-Dutch-.pdf>

Leieborg. (z.d.). Over.Leieborg; Geraadpleegd op 28 januari 2025, van <https://www.leieborg.be>

Movisie. (2023, 13 juli). Hoe.het.lukte.om.de.vicieuze.cirkel.van.armoede.te.doorbreken; Geraadpleegd op 28 januari 2025, van <https://www.movisie.nl/artikel/hoe-lukte-om-vicieuze-cirkel-armoede-te-doorbreken-1>

SAAMO. (z.d.). Inspiratiebrochure.energiearmoede; Geraadpleegd op 23 januari 2025, van <https://www.saamo.be/tool/inspiratiebrochure-energiearmoede/>

Smets, L. (2022, December 14). Hartenkreet.van.een.opbouwwerker; "Energiecrisis.is.ongezien.en.hallucinant;" Sociaal.Net. Geraadpleegd op 14 januari 2025, van <https://sociaal.net/opinie/hartenkreet-van-een-opbouwwerker-energiecrisis/>

Univé. (z.d.). Duurzaam.wonen.kennisbank; Geraadpleegd op 23 januari 2025, van <https://www.unive.nl/wonen/duurzaam-wonen/kennisbank>

Vlaamse Regering. (z.d.). Beleidsnota.8680_8685; Welzijn?Volksgezondheid?Gezin.en.Armoedebestrijding; Geraadpleegd op 28 januari 2025, van <https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2024-2029-welzijn-volksgezondheid-gezin-en-armoedebestrijding>

Vlaamse Regering. (z.d.). Beleidsnota.8680_8685; Wonen; Geraadpleegd op 28 januari 2025, van <https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2024-2029-wonen>